

30.08.2016

Sotep/6

§ 194

Erittely talousarvioraamin vaatimista toimenpiteistä ja muutoksista sosiaali- ja terveystalouden palveluihin

HEL 2016-008971 T 02 02 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi saadun selvityksen.

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveystalouden talousarvioehdotuksen hyväksymisen yhteydessä sosiaali- ja terveyslautakunnassa 31.5.2016 hyväksyttiin seuraava vastaehdotus:

"Hyväksyessään budjetin lautakunta edellyttää, että kaupunginhallituksen edellyttämä erittely talousarvioraamin vaatimista toimenpiteistä ja muutoksista palveluihin esitellään lautakunnalle elokuun loppuun mennessä. Lautakunta toivoo, että erittelyyn sisältyy tiedot eri toimenpiteiden kustannusvaikutuksista, palveluiden sisällön ja määrien muutoksista sekä palveluihin pääsemisen kriteereiden muutoksista."

Lähtökohdat

Sosiaali- ja terveystalouden talousarvioesitys laadittiin kaupunginhallituksen päättämän raamin mukaisena. Kaupunginhallituksen 4.4.2016 päättämä vuoden 2017 raami on käytännössä samalla tasolla (+0,5 %) kuin kuluvan vuoden budjetti. Tämä ja 1 %:n tuottavuusvaatimus huomioiden ei talousarvioesityksessä esitetty erikseen merkittäviä uusia sopeutustoimia.

Kaupunginhallitus päätti edelleen 4.4.2016 hyväksyessään myös talousarvion laatimisohteet, että jos yhteiskuntasopimus syntyy ja johtaa kaupungin omien suurin menojen vähentymiseen raamin pohjana käytetystä tasosta, muutoksia tehdään yksilöityjen menojen vähenemisen johdosta niille virastoille, joiden kustannustaso tosiasiallisesti laskee. Tässä tapauksessa budjettiesityksen yhteydessä esitetään tarkka laskelma, paljonko menoja on leikattu virastokohtaisesti kilpailukykyso-
pimuksesta johtuen ja mihin menojen lasku perustuu. Syksyn budjetti-
neuvotteluissa päätetään mahdollisista lisäyksistä käyttötalouden me-
noihin.

Kilpailukykyso-
pimuksen syntymisestä johtuvat muutokset virastojen raamiin tulevat selviämään kaupunginjohtajan budjettiehdotuksessa. Henkilöstömenojen vähenemisen myötä on selvää, että virastojen bud-
jetit pienenevät. Kilpailukykyso-
pimuksen vaikutukset raamiin tulevat edellyttämään oman erillisen tarkastelunsa.

Sosiaali- ja terveysviraston vuoden 2017 raamin riittävydestä huoli-
matta tapahtuu sosiaali- ja terveyspalveluissa jatkuvasti muutoksia pal-
velujen sisällä ja niiden välillä.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perheiden palveluja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa se-
kä palvelutarpeen arvioinnin että paljon palveluja tarvitsevien asiakkai-
den osalta. Ensimmäinen perhekeskus aloittaa toimintansa Itäkadulla
kesäkuussa, ja lisäksi toimintamalli aloitetaan Vuosaaressa.

Perhehoitolain muutoksesta johtuva lastensuojelun perhehoidon palk-
kioiden korotus lisää kustannuksia noin 0,7 milj. euroa vuonna 2017.
Perhehoitajien saamiseksi ja perhehoidon palkkioiden pitämiseksi kil-
pailukykyisenä perheille on esitetty maksettavaksi ansionmenetykskor-
vaus ensimmäiseltä vuodelta, jolloin lapsi sijoitetaan perheeseen ja toi-
nen perheen vanhemmista on pois palkkatyöstä. Tästä aiheutuu arviol-
ta 0,4 milj. euron kustannukset.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä tarkentaa sosiaalityöntekijöiden
pätevyysvaatimuksia. Pätevien sosiaalityöntekijöiden saamiseksi las-
tensuojelun sosiaalityöhön korotetaan palkkoja syksystä 2016 alkaen.
Palkkakustannusten nousu on 0,4 milj. euroa vuonna 2017.

Edellä esitetyt kustannusten kasvut katetaan lastensuojelun laitoshoi-
don vähentymisestä saatavista kustannussäästöistä.

Omaishoidon lainsäädännön 1.7.2016 voimaan tulleiden muutosten
myötä omaishoitajien vapaapäiviä lisättiin. Kustannusnousun arvioi-
daan olevan vammais- ja sosiaalipalvelujen osalta 4 milj. euroa. Omaishoidon tuen

vapaapäivien lisäämisen kustannukset katetaan vammaispalvelujen palvelurakenteen keventämisellä omaishoidon tuen palvelujen parantamisessa.

Perustoimeentulotuki siirtyy Kelan maksettavaksi. Etuuskäsittelijöiden ja toimistosihiteereiden määrä vähenee. Sosiaaliohjaajien toimeentulokivityöstä vapautuva työaika tulee siirtymään sosiaalihuoltolain mukaiseen sosiaaliohjaukseen. Erityisenä painoalueena ovat nuoret, koska nuorille ei tällä hetkellä ole tarjolla sosiaaliohjausta. Lisäksi lisätään etsivää työtä ja vahvistetaan sosiaalineuvontaa. Sosiaalityöstä vapautuva työpanos painottuu erityistä tukea tarvitsevien perheiden ja nuorten tukeen.

Kuntouttavan työtoiminnan osalta arvioidaan palveluiden tuottamista yhdessä kaupunginkanslian kanssa.

Turvapaikanhakijoiden kotoutumispalveluja varten kaupunginkanslia koordinoi erillistä määrärahaa, josta vuonna 2016 on varattu 7 milj. euroa osaamiskeskuksen mallintamiseen ja toiminnan aloittamiseen. Osaamiskeskuksen palvelutoiminta tapahtuu yhteistyössä opetusviraston, sosiaali- ja terveystieteiden ja kaupunginkanslian kesken. Sosiaali- ja terveydenhuollon osuus kustannuksista on 2,5 milj. euroa vuonna 2016. Vuoden 2017 määrärahan tarvetta arvioidaan vuoden 2016 toiminnan perusteella.

Alaikäisille turvapaikanhakijoille on perustettu 35-paikkainen Toivolannan perheryhmäkoti, jonka vuosikustannus on 4 milj. euroa. Tämän lisäksi on tarpeen järjestää jälkihuollon tuki 17–21 -vuotiaille yksin Suomeen alaikäisenä tulleille nuorille. ELY-keskus korvaa kaikki yllä mainitut kustannukset.

Terveys- ja päihdepalvelut

Terveys- ja päihdepalveluissa siirrytään asteittain terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamalliin, jonka on tarkoitus olla käytössä koko kaupungissa vuonna 2018. Kyseessä on toiminnallinen integraatio, jossa avosairaanhoidon, fysioterapian, aikuissosiaalityön, psykiatrian ja päihdepalvelut sekä suun terveydenhuolto ovat asiakkaan kannalta toiminnallinen kokonaisuus. Toiminnan uudistamisella parannetaan tuottavuutta ja saatavuutta, joiden lisäksi toimintaa arvioidaan myös vaikuttavuuden ja asiakaskokemuksen näkökulmista.

Tuottavuuden parantamiseksi kehitetään vastaanotto toiminnan rinnalle ja vaihtoehtoisiksi kevyempiä palveluja. Psykiatrian ja päihdepalvelujen hoitokokonaisuutta kehitetään vähentämällä sairaalapaikkoja sekä lisäämällä intensiivistä ja liikkuvaa avohoidtoa. Palvelujen saatavuutta edistetään toimintamallien uudistamisen lisäksi muun muassa aukio-

loaikoja laajentamalla, minkä kokeilu toteutetaan Vuosaarissa vuoden 2016 lopulta alkaen.

Psykiatria- ja päihdepalveluissa kolmen psykiatrisen päiväsairaalan muuttaminen intensiiviseksi avohoidoksi sekä Haagan ja Myllypuron kuntoutuskotien muuttuminen psykiatrisen erikoissairaanhoidon avohoitopäivistä sosiaalihuoltolain mukaiseksi asumiseksi on talousvaikutukseltaan kustannusneutraali.

Suun terveydenhuollon tiimityöpohjainen monihuonemalli, jossa hyödynnetään toiminnanohjausjärjestelmää, mahdollistaa entistä useamman satunnaisesti palveluja tarvitsevan asiakkaan hoitamisen kertaikäynnillä. Uusi toimintamalli mahdollistaa suun terveydenhuollossa asiakaslähtöisen hoidon entistä tuottavammin, mikä vapauttaa voimavaroja paljon palveluja tarvitseville asiakkaille ja riskiryhmien etsintään.

Päivystyksessä kiinnitetään huomiota mahdollisimman tarkoituksenmukaisiin palveluihin, jolla pyritään siihen, että yleislääketieteen päivystyksen lääkärikäyntien määrä ei kasva suhteessa hoitajakäynteihin. Sairaalapäivystys toimii omalla työvoimalla. Terveyskeskuspäivystyksessä oman työn osuutta on tavoitteellisesti kasvatettu ja tavoitteena vuonna 2016 on nostaa oman työn osuutta edelleen.

Terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallin muutoksella voidaan palvelusuoritemääriä terveys- ja päihdepalveluissa lisätä. Erityisesti tähän vaikuttaa kevyempien suoritteiden lisääntyminen sekä toimintamallien kehittämisen myötä asiakkaiden ohjautuminen suoraan tarkoituksenmukaiselle ammattilaiselle, jolloin henkilöstön osaaminen saadaan tuottavammin käyttöön.

Avosairaanhoidon hoitoon pääsyyn on kuluvalle vuodelle kohdennettu sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta määrärahaa (sote ltk 14.6.2016) 1 milj. euroa, joka käytetään lääkäri- ja hoitajatyöpanoksen lisäämiseen. Tarve on kokovuotisena vuonna 2017 noin 2 milj. euroa. Toiminnallisilla muutoksilla avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle hoitoon pääsyn aika on lyhentynyt vuoden 2016 aikana. Elokuussa 2016 kolmannen vapaan ajan saa keskimäärin 12 vuorokauden kuluksua.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut

Ikääntyneiden palveluissa palvelurakenteen muutosta jatketaan. Ikääntyneiden kotona asumista tuetaan ja kotihoitoa kehitetään ja vahvistetaan. Samoin kotihoidon etähoitopalveluja ja etäkuntoutusta lisätään.

Palveluohjausta ja palvelutarpeen arviointia uudistetaan ja keskitetään.

Laitoshoitoa vähennetään ja tehostettua palveluasumista lisätään. Monipuolinen palvelukeskus on palveluja kokoava, matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonka toiminnot tukevat kotona asumista mahdollisimman pitkään, ja ympärivuorokautisen hoidon suhteellinen tarve vähenee.

Sairaaloiminnassa hoitajakset lyhenevät ja kotiutumisaste nousee. Kuntoutuksen osaamiskeskuksen neurologian erikoisan integraatiota HUS:iin valmistellaan.

Kotihoitoon vahvistamiseen on kuluvalle vuodelle kohdennettu sosiaali- ja terveystalouden kohdentamattomasta määrärahasta 1 milj. euroa (sote ltk 14.6.2016). Tarve on kokovuotuisena vuonna 2017 noin 2 milj. euroa. Kotihoidon asiakkaiden määrän ja etähoitopalvelujen lisääntyminen lisää kotihoidon palvelusuoritteita, jotka on huomioitu hyväksytyssä talousarvioesityksessä.

Omaishoidon lainsäädännön 1.7.2016 tapahtuneiden muutosten kustannusnousun arvioidaan olevan ikääntyneillä 2,0 milj. euroa. Omaishoidon tuen vapaapäivien lisäämisen kustannukset katetaan ikääntyneiden palvelujen palvelurakenteen keventämisellä omaishoidon tuen palvelujen parantua.

Hallinnon osastot

Hallinnon osastoilla suurimmat muutokset vuonna 2017 liittyvät kaupungin johtamisjärjestelmän muutoksen yhteydessä tehtävään hallinnon rakenteen muutokseen. Muutoksella yhdenmukaistetaan tulevien toimialojen hallinnon rakenteita ja toimintatapoja. Sosiaali- ja terveystaloudessa on vähennetty henkilöstöresursseja viimeisimmän organisaatiomuutoksen yhteydessä ja siksi merkittäviä vähennyksiä tai talousvaiikutuksia ei ole tiedossa vuonna 2017.

Yhteenveto

Edellä esitetyt talousarvioraamin edellyttämät toimenpiteet on arvioitu tämän hetken tiedon pohjalta. Luvut ja lopullinen talousarvioraami tulevat täsmentymään myöhemmin syksyllä. Edellä esitetyt lisäkustannuksia aiheuttavat muutokset rahoitetaan talousarvioraamin sisältä. Määrällisissä tavoitteissa tapahtuvat muutokset sisältyvät talousarvioesityksen suoritettuihin, joten niiden osalta ei aiheudu muutostarpeita tehtyyn talousarvioesitykseen.

Osastokohtainen määrärahojen jako kustannusmuutoksineen päätetään lopullisesti käyttösuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Käyttösuunnitelmaa ja tulosbudjetteja käsitellään sosiaali- ja terveyslautakunnassa 29.11. ja 13.12.2016.

30.08.2016

Sotep/6

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566